

Statenmededeling aan Provinciale Staten

Onderwerp

Herziening ambitiekaart ecologische hoofdstructuur

Datum

10 juni 2014

Documentnummer

GS: 3597274

PS: 3607610

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

Via dit dossier informeren wij u over de herziening van de ambitiekaart van de ecologische hoofdstructuur (EHS). De Provincie heeft, in samenwerking met de terreinbeherende instanties, waterschappen en de Bosgroep de natuurambities voor de ecologische hoofdstructuur bijgesteld en op kaart weergegeven. Deze concept-kaart gaat na het doorlopen van de inspraakprocedure de vigerende ambitiekaart, die uit 2002 dateert, vervangen.

De nieuwe ambitiekaart levert een bezuiniging op van de beheerkosten van natuur van ca. € 5,9 mln. per jaar bij een volledig gerealiseerde ecologische hoofdstructuur alsmede een vermindering van de beheerkosten van € 0,4 mln. per jaar door het faciliteren van 2.000 ha ondernemende EHS.

De biodiversiteit, de cultuurhistorie en het functioneren van de ecologische hoofdstructuur blijven ook met de herziening van de natuurambities in stand. Eveneens worden de Europese doelstellingen voor Natura2000 en Kaderrichtlijn Water gerespecteerd.

De ambitiekaart is een belangrijk sturingsmiddel voor het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB BV). De ambitiekaart vormt het inhoudelijke kader voor aankoop en voor het gewenste inrichtingsniveau van nieuwe natuur.

Aanleiding

Door de realisatie van de nieuwe natuur binnen de ecologische hoofdstructuur overschrijden de kosten voor inrichting en beheer van de natuurambities de beschikbaar gestelde financiële middelen. In het natuurplan Brabant Uitnodigend Groen (BrUG) (PS, 21 september 2012) is daarom aangegeven om de natuurambities binnen de ecologische hoofdstructuur te herzien, waar dit vanwege behoud van biodiversiteit en cultuurhistorie verantwoord is. De herziening is tevens van belang om de ondernemende EHS, waarbij agrarische ondernemers zorg dragen voor beheer en onderhoud, te faciliteren.

Uw Staten zijn op 7 mei 2013 via een Statenmededeling geïnformeerd over de spelregels voor herziening van de natuurambities (C2117834/3399731). Via deze notitie informeren wij u over de doorwerking van de spelregels naar de ontwerp-ambitiekaart die zich richt op een kosteneffectief natuurbeheer van de ecologische hoofdstructuur. Hiermee geven wij invulling aan de actie uit het natuurplan om de natuurambities te heroverwegen, zodat bezuinigingen op de kosten van inrichting en beheer worden bereikt.

Datum

10 juni 2014

Documentnummer

GS: 3597274

PS: 3607610

Bevoegdheid

GS hebben op grond van art. 7 van de Subsidieregeling kwaliteitsimpuls natuur en landschap Noord-Brabant de bevoegdheid tot het vaststellen van de Ambitiekaart ecologische hoofdstructuur.

Kernboodschap

1. Uitgangspunten bij herziening van de natuurambities

Vanuit het natuurbeleid en de spelregels voor herziening van de natuurambities zijn de volgende uitgangspunten van toepassing:

- Realiseer een zo groot mogelijke bezuiniging op beheerkosten, zonder dat dit ten koste gaat van een achteruitgang van biodiversiteit of cultuurhistorie en het functioneren van de EHS of het voldoen aan de Kaderrichtlijn Water.
- Bezie waar natuurtypen binnen de nieuwe EHS met hoge beheerkosten zijn bij te stellen.
- Handhaaf de ambities binnen de Natura2000-gebieden en de meest waardevolle natte natuurparels.
- Indien de natuurtypen binnen de overige natte natuurparels en beek- en kreekherstel worden bijgesteld, blijven de hydrologische voorwaarden van de oorspronkelijke natuurambities (het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime) toch gehandhaafd.
- Natuurtypen moeten in de praktijk, vanuit de toestand van bodem- en water bezien, haalbaar zijn.

- Handhaaf zoveel mogelijk de natuurtypen binnen de bestaande EHS, tenzij terreinbeherende organisaties en waterschappen in bepaalde gebieden hierop een uitzondering maken.
- Pas procesbeheer toe waar kan en patroonbeheer waar noodzakelijk i.v.m. cultuurhistorie.
- Pas een flexibele ruimtelijke begrenzing van de natuurtypen toe waar dit vanuit biodiversiteit toelaatbaar is, zodat er voor de initiatiefnemer ruimte ontstaat voor maatwerk.

Datum

10 juni 2014

Documentnummer

GS: 3597274

PS: 3607610

Bij de vertaling van de uitgangspunten naar een herziene ambitiekaart is gebruik gemaakt van terreinkennis over bodem, water en ecologie en inzichten in de effecten van beheer op de haalbaarheid van de natuurambities.

2. Belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de vigerende ambitiekaart (2002)

Natuurtypen met relatief hoge beheerkosten zijn herzien op locaties waar de milieu- en watercondities niet haalbaar zijn voor de realisatie van het beoogde natuurtype. De bijgestelde (nieuwe) natuurambities sluiten aan bij de veldomstandigheden ter plaatse, passen in de ecologische context van de omgeving en dragen bij aan biodiversiteit. De bijstellingen zijn gebaseerd op een zo groot mogelijke daling van de inrichting- en beheerkosten binnen de gestelde uitgangspunten.

Op circa 45% van het areaal van de nieuwe EHS vindt herziening van de natuurambities plaats; binnen de bestaande EHS is dat op ca. 3% van het areaal.

Binnen de Natura2000-gebieden en de gebieden van de Kaderrichtlijn Water (natte natuurplek en beek- en kreekherstel) waar de EHS nog moet worden gerealiseerd, worden natuurambities bijgesteld die duur zijn voor inrichting en beheer én waar de vereiste omstandigheden niet haalbaar blijken te zijn. Het totale areaal aan (duur) nat schraalland en hooiland neemt bijna 50% af (tabel 1) en wordt overwegend gewijzigd in het goedkoper te beheren nat kruidenrijke- en faunarijke grasland. Het areaal aan droog schraalland verandert zelfs voor ca. 75% in (droog) kruiden- en faunarijke grasland. Nat ruigteveld neemt de plaats in van moeras. Binnen de Natura2000-gebieden en KRW-gebieden blijft de gewenste grondwaterstand maatgevend voor de hydrologische inrichting. De hydrologische eisen voor deze gebieden worden dus niet gewijzigd, ondanks de bijstelling in natuurambitie.

Ook in de nieuwe kaart zijn de natuurambities zoveel mogelijk weergegeven op perceelsniveau. Daarnaast worden zoekgebieden onderscheiden waarbinnen de natuurambities wel zijn benoemd, maar (nog) niet op perceelsniveau zijn begrensd. Zoekgebieden geven initiatiefnemers flexibiliteit in de realisatie van de nieuwe EHS.

De perceelsgerichte invulling vindt plaats nadat door de initiatiefnemer een nadere onderbouwing (gebaseerd op een veldverkenning) is uitgevoerd.

Datum

10 juni 2014

Documentnummer

GS: 3597274

PS: 3607610

Tabel 1: Areaalwijzigingen natuurambities en effecten op beheerkosten binnen de gehele EHS

Natuurtype	Areaal vigerende ambitiekaart (ha)	Areaal nieuwe ambitiekaart (ha)	Kosten (x mln. euro) Afname-Toename
Vochtig hooiland	9.884	5.648	3,27
Droog schraalgrasland	4.848	1.298	1,49
Nat schraalland	3.395	2.338	1,33
Moeras	3.933	1.908	0,81
Veenmosrietland / moerasheide	515	312	0,25
Bos (den, eik, beuk)	18.425	16.887	0,10
Overige	p.m.	p.m.	0,14
Kruiden- en faunarijk grasland	1.055	7.367	1,20
Ruigteveld	25	2.263	0,12
Zand- en kalklandschap	11.678	12.985	0,07
Overige			0,11
Totaal (afname toename)			7,39 1,50
Netto besparing beheerkosten			€ 5,89

Consequenties

1. *De herziene ambitiekaart levert een forse jaarlijkse bezuiniging op de beheerkosten op.*

De grootste bezuinigingen op beheer worden bereikt door de bijstelling van de natte natuurtypen met hoge jaarlijkse beheerkosten per hectare; de hooi- en schraallanden (resp. € 1.262,- en € 711,- /ha/jaar) en de bijstelling voor droge schraallanden (tabel 1). De aanpassing van deze natuurtypen levert een berekende besparing op van € 6,09 mln./jaar bij volledige realisatie van de EHS (2027). De besparingen in beheer zijn berekend op basis van een subsidiepercentage van 75% van de normkosten.

De introductie van procesbeheer op ca. 1.850 ha (waardoor het totale areaal met procesbeheer stijgt naar ca. 20.800 ha) bespaart jaarlijks € 0,59 mln., zonder dat dit ten koste gaat van de cultuurhistorische waarden. Deze besparing maakt onderdeel uit van de lagere uitgaven aan

beheer vanwege de bijstelling van een duur naar een goedkoper natuurstype. Procesbeheer is daarom niet apart in tabel 1 opgenomen. Het areaal aan kruiden- en faunarijke graslanden, waarvan de beheerkosten relatief laag zijn (€ 189,-/ha/jaar) neemt sterk toe. Hierdoor stijgen ook de totale beheerkosten voor dit natuurstype (in totaal €1,2 mln.).

Netto wordt met de aanpassing van de natuurambities een besparing berekend van € 5,89 mln. per jaar bij een volledige realisatie van de EHS. Hiervan wordt € 0,35 mln. behaald binnen de bestaande EHS en € 5,54 mln. binnen de nieuwe EHS.

In het BrUG (vastgesteld sept. 2012) zijn de totale beheerkosten van de EHS volgens de toen aanwezige inzichten berekend op ca. € 37 mln. per jaar. Via de herziene Ambitiekaart EHS zijn de jaarlijkse kosten teruggebracht tot ca. € 32 - € 32,5 mln. Dit bedrag is berekend op basis van de meest recente inzichten in de toename van de jaarlijkse beheerkosten.

Een beheervergoeding is niet aan de orde voor de gronden die worden ingezet voor de ondernemende EHS, aangezien deze percelen nog agrarische opbrengsten opleveren. Uitgaande van de 2.000 ha ondernemende EHS, die opgevoerd zijn door de Manifestpartners, levert dit jaarlijks een extra vermindering aan beheerkosten op van ca. € 0,38 mln. per jaar (berekend op basis van het natuurstype 'kruiden- en faunarijke grasland').

2. *De herziene ambitiekaart levert een forse besparing op de inrichtingskosten op*
Binnen de nog te verwerven EHS en een deel van de al verworven EHS heeft nog geen inrichting voor de beoogde natuurstypen plaatsgevonden. De inrichtingskosten voor de herziene natuurambities zijn voor alle bijstellingen lager dan voor de oorspronkelijke natuurambities. Dit verschil kan behoorlijk oplopen. Ter indicatie: het normbedrag voor de inrichting van schraalland en hooiland bedraagt € 30.992,- / ha., terwijl voor het vervangende natuurstype (kruiden- en faunarijke grasland) een normbedrag van € 5.582,- / ha wordt gehanteerd. (bron: Investeringsreglement GOB BV).

In het BrUG en GOB BV is een bedrag geoormerkt van € 40 mln. voor de inrichting van de Rijks EHS en € 20 mln. voor de inrichting van de provinciale EHS. Deze bedragen zijn gebaseerd op een gemiddeld landelijk normbedrag van € 13.000,- / ha en een financiering van 50% door de provincie.

3. *De herziene ambitiekaart biedt meer kansen voor de ondernemende EHS*
Er zijn met de nieuwe ambitiekaart ruimschoots perspectieven gecreëerd voor de ondernemende EHS, aangezien het areaal aan kruiden- en faunarijke graslanden zal toenemen van ca. 1.050 ha naar ca. 7.350 ha. Dit natuurstype leent zich goed voor de inpassing in de agrarische

Datum

10 juni 2014

Documentnummer

GS: 3597274

PS: 3607610

bedrijfsvoering. Vanuit de Manifestpartners is ingezet op ca. 1.500 – 2.000 ha ondernemende EHS.

Datum

10 juni 2014

Documentnummer

GS: 3597274

PS: 3607610

Europese en internationale zaken

De aanpassingen en de nieuwe ambitiekaart respecteren de Europese taakstellingen voor Natura2000 en de Kaderrichtlijn Water. Bestaande natuurwaarden blijven in stand.

Communicatie

De ontwerp- ambitiekaart is tot stand gekomen vanuit een nauwe samenwerking met de Brabantse waterschappen en terreinbeherende instanties. De BMF, ZLTO, TOPBrabant en Brabants Particulier Grondbezit zijn periodiek geïnformeerd.

Vervolg

De ontwerp-ambitiekaart is op 3 juni 2014 door Gedeputeerde Staten vastgesteld en daarna gedurende 6 weken ter visie gelegd. De zienswijzen kunnen leiden tot aanpassing van de ontwerp-ambitiekaart. De geplande vaststelling van de definitieve ambitiekaart door Gedeputeerde Staten is eind september – begin oktober.

Uw Staten zullen via een Statenmededeling over de definitieve vaststelling van de ambitiekaart worden geïnformeerd.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter

de secretaris

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk mw. ir. A.M. Burger

Auteur: H.J.S.M. Vissers, Hvissers@brabant.nl, (073) 680 84 82
Cluster Natuur en Milieu, Programma Natuur

